

dására. Ennek az utolsó békeltető kísérletnek is sikertelensége esetén: bírósági szerződésfeloldás — két év mulva beálló joghatállyal, de a bérleszállító döntésnek addig is érvénybelépésével.

Iff kapcsolódik egy jelentős magánjogi szabály: a bérlőnek igénye van kártérítésre a bérbeadó írásos beleegyezésével eszközölt ameliázációs befektetéseire a rövidült bérlettartam árnyában.

Az eljárás befejeztével kettős jog áll még a bérlő rendelkezésére: 1. az eljárástól ill. annak eredményétől való visszalépés joga — ami teljes in integrum restitutióval egyértelmű; 2. a feloldási joghatály beálltára megállapított határidő meg rövidítésére irányuló igény.

Megemlítendő még, hogy a bíróság szerződésmódosító jogai a törvény értelmében igen korlátozottak és kizárólag a bér csökkentését foglalják magukban. A legtávolabbról sincs joga a bíróságnak természetbeni bért pénzbré átváltoztatni, természetbeni bérnél a szolgáltatandó cikkek mennyiségi arányát módosítani; a haszonbérleti szerződésnek bérszabályozó rendelkezéseinek kivüli egyéb előírásait érinteni.

Általában: a törvény — bár számol az idők kényszerítő szavával — világosan mutatja mégis a francia törvényhozó irtózatát a szerződések világába való erőszakos belenyúlástól.

A francia nemzetgazdasági és jogi felfogás tudatában van annak, hogy a magán- de főleg a kötelmi jogoknak lehető érintetlensége, míg egyfelől hosszú évszázadok fejlődésének eredménye, másfelől mai gazdasági rendszerünk egyik legjelentősebb tartópillére. A francia gondolkodásmód mindig konzervatív, hagyományhű — a világ szerencséje, hogy van egy nemzet, mely őrizkedik a kísérletek hajszolásától és melynél az egyén — a maga csillogó és árnyoldalaival — még ma is a legfőbb értéknek számít.

Dr. Gl. A.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései. A vallásszabadság és a házastársi köteleességek viszonyát érdekesen elemzi a kir. Kúriának P. III. 6070/1932. számú ítélete. A tényállás az volt, hogy a református felekezeti tanító katolikus felesége a házasság kötésekor férje vallására tért át. Amidőn azután a felek különéltek, az asszony visszatért a katolikus vallásra. A férj ezt bontó okul érvényesíti, hivatkozván arra, hogy egyházi törvényei szerint ő állását veszti, ha nem protestáns nővel él házasságban. A Kúria a férjnek adott igazat, és a házasságot a feleség hibájából felbontotta. A Kúriának ez a nézetem szerint is helyes döntése kifejezésre juttatja azt, hogy adott esetben valaki a vallásválasztás lelkiismereti kérdésében is köteles magatartását jogi

korlátokhoz irányítani. Ugyanez az elv jut kifejezésre a P. H. T. 273. számú határozatában, amely szerint vallás-változtatás esetére annak megállapítása, hogy az unokának csak kötelesrész jár, nem erkölcsstelen. A magánjogi tanácsoknak evvel a szabadelvű gyakorlatával szemben túlszigorúnak látszik az a részvényjogi praxis, amely a részvénytársasági szavazójog gyakorlásának ügyletileg való megkötését — pld. szindikátusi szerződések esetében — nem ismeri el hatályosnak, pedig itt az akaratszabadságnak sokkal kevésbé bensőséges kérdéséről van szó.

*

A rendelteteses javak témaköréből két érdekes döntést említhetünk meg. A P. II. 1135/1932. számú ítélet — hasonlóan a P. IV. 2379/1929. számú ítélethez és megegyezően a nyugdíjvalorizációs törvény 14. §-ának utolsóelőtti bekezdésében foglalt gondolattal — az alsóbíróságok által megítélt és kifizetett magasabb *nyugdíj túlfizetett részének beszámítását az utóbb leszállított későbbi nyugdíjrészekbe* nem engedi meg. A Pk. VI. 3944/1932. számú ítélet nem adja meg az *ügyvédnek a visszatartási jogot a behajtott tartásrészekre*, mivel a kir. Kúria szerint nem lehet megtartási jogot gyakorolni oly követelésre, amellyel szemben beszámításnak helye nincs. A kir. Kúria az ügyvédet nem tartotta jogosítottnak a visszatartásra annak dacára sem, hogy a fél ezt írásban megengedte neki, mint-hogy a fél által aláírt hozzájárulás nem tartalmazta annak igazolását, hogy az ügyfél a jogi helyzetre nézve kellő kitanításban részesült. A Kúria ítélete szerintem túlszigorú és az eddigi gyakorlattal (Pk. VI. 1569/1933.) szemben is visszaesést jelent az ügyvéd terhére, mivel ebben az utóbbi esetben nem a tartási perben felmerült ügyvédi költségekről volt szó. Méltánytalan, hogy az ügyvéd, akinek közreműködése szerezte meg az ügyfél részére a tartást, elessen munkája megérdemelt díjazásától. Ha már most arra hivatkozna az ellenvélemény, hogy ily módon az ügyvéd mindaddig, míg a maga költségei kiegyenlítve nincsenek, egy fillért se lenne köteles kiadni a tartásra nyilván rászorult felének: úgy erre a válasz az, hogy elképzelhető egy középút is, t. i., hogy az ügyvéd oly összegű megtartások vagy beszámítások teljesítésére legyen feljogosítva, amelyek mindkét fél méltányos érdekeit szem előtt tartják, vagyis arra, hogy díjait megfelelő részletekben vonhassa le a kezeihez befolyt tartásból. A továbbiakat pedig rá kell bízni az ügyvéd köteleességtudására, szükség esetén pedig a fegyelmi és rendes bíróságokra.

*

A munkajog köréből is van egynéhány érdekes döntés. A P. II. 4656/1931. számú ítélet szerint a végkielégítés kiszabásánál tekintetbe jövő szolgálati időhöz a jogelődnél teljesített szolgálat is hozzászámít. A P. II. 1964/1933. számú ítélet igen helyesen rögtöni hatályú felmondásra jogosítja fel a munkaadót oly vezető állásban levő tisztviselővel szemben, aki a munkaadóval üzleti összeköttetésben álló vállalatnál főnöke tudta nélkül jutalékot fogadott el. A P. II. 1240/1932. számú ítélet elmarasztalja azt a munkaadót, aki külföldi munkavállalót alkalmaz annak tudatában, hogy annak munkavállalási engedélye nincs, a munkavállalási engedély megszerzését magára vállalja és utóbb ennek az engedélynek a hiánya miatt bocsátja el az alkalmazottat, még mielőtt véglegesen kiderül az, hogy az illető a munkavállalási engedélyt nem kaphatja meg. Még avval sem védekezhetik a munkavállaló, hogy az alkalmazás ténye kihágást képez vele szemben, mivel a munkaadó ezeket a konzekvenciákat az alkalmazás ténye által magára vállalta.

*

A társasági jog köréből a következő döntések figyelemreméltók: *Alkalmi egyesülés* tagja az ügyek vitelében — az adott esetben valutatartozások lefedezésében — oly gondosságot tartozik kifejtteni, mint aminővel saját ügyeiben eljárni szokott. Nem gondatlan az az ügyvezető tag, akinek a korona értékének változásáról táplált feltevése utóbb tévesnek bizonyult, annyival is inkább, mivel a többi tag előtt sem maradhatott titokban az üzletvitel és a valuta-beszerzés módja. (P. IV. 1378/1933.) A közgyűlés letéti helyét képező banknál zálogul elhelyezett részvények csak az esetre tekintendők a közgyűlés céljaira is letetteknek, ha az érdekeltek ebben megállapodtak. (P. IV. 2459/1933.) A részvényesnek az osztalékra való, többségi határozattal jogos ok nélkül meg nem vonható joga az alapszabályokban megfelelően feltüntetendő és a bíróság a részvénytársaságot felhívhatja ily irányú alapszabálymódosításra. (Pk. IV. 4504/1933.)

*

Eszmei kártérítést ítélt meg a kir. Kúria a kincstár terhére a felperesnek, akit a csendőrzárór jogtalanul tartóztatott és a megyei város főutcáján végigkísért. (P. VI. 5376/1932.) A kár inkább csak jelképes összege — 100 pengő — szerintünk is csak másodlagos jelentőségű a bírói ítéletben megnyilvánult elégtétel morális súlya mellett.

*

Jogban való tévedés miatt hatálytalannak tekintette a kir. Kúria azt az osztályegységességet, amelyet a tapasztalatlan fiatal özvegyasszony ügyvédje téves tanácsára kötött meg. Örvendetes, hogy a kir. Kúria a jogismerés fikciójától most már ismételten eltér. (Korábbi esetek *Beck Salamon* szemléjében: *Jogszabály nemismerése* ment. P. J. 1933., 412.)

*

Még nem esedékes házbér ingók módjára lefoglalható — mondja ki a kir. Kúria Pk. V. 2201/1933. számú végzése, szerintünk is teljesen helyes okfejtésre támaszkodva. A végrehajtató ily módon mentesül attól, hogy bérek lefoglalását a költséges zárgondnokság útján legyen kénytelen szorgalmazni. Osztják a kir. Kúria álláspontját *Radó Tibornak* a *Jogtudományi Közlöny* 1933. évi 183. oldalán megjelent cikke, valamint a „Jogesetek a perenkívüli eljárások köréből” című folyóirat III. kötetének 116. oldalán *Medzidhradszky* szerkesztő tollából megjelent cikk. Az utóbbiból kitűnőleg a kir. Kúria állásfoglalását a pénzügyi hatóságok forszírozták ki, aminthogy a kir. Kúria által eldöntött esetben is kincstári zálogjogról volt szó. Egyébként a kincstár nézve a helyzet a legfelsőbb bírósági döntés nélkül sem lenne most már más, mivel a 16.400/1933. M. E. sz. rend. 5. §-a a közadók kezeléséről szóló rendelet megfelelő szakaszának kiegészítéséül a fenti jogelvet a közigazgatási végrehajtási jog körében jogszabály erejével ki is mondja. Mindenestre helyes, hogy a kir. Kúria döntése folytán a magánhitelező is a kincstárral azonos jogi védelemben részesül. Az idézett kúriai végzés szerint az ingatlan bérjövödelmére utóbb vezetendő zárlat erősebb hatályú, mint az ingók módjára való letiltás. Állnia kell ennek az elvnek a 16400/1933. M. E. sz. rend. 5. §-a alapján eszközölt letiltásra is, mivel ez a rendelet hely sem ad a kincstárnak az ingatlanzárlatnál erősebb jogot. *Dr. Vági József.*

A Kúria 59. számú jogegységi döntvénye kimondja, hogy „a végrehajtatót a végrehajtást szenvedővel szemben költség (díj és kiadás) illeti meg azért a kérvényért, amellyel a végrehajtató az 1930. XXXIV. t.-c. (Te.) 63. §-ának utolsóelőtti bekezdése értelmében végrehajtható kiadmány alapján kéri a telekkönyvi hatóságnál a kielégítési végrehajtásnak ingatlanra való fogantósítását.”

A jogegységi döntésre az adott okot, hogy egyes bíróságok, mint telekkönyvi hatóságok megtagadták a Te. 63. §-a értelmében a telekkönyvi hatósághoz benyújtandó és két végrehajtható kiadmánnyal felszerelt kérvényért a díj- és költség megállapítását azon az alapon, hogy a végrehajtható kiadmányokért a